

zřetelem na dědictví, neznamená to, že naopak pozůstalost představuje dědice, a proto právem usuzuje odvolací soud ve hlavní otázce této rozepře, totiž, zdali jest daň předepsanou zůstaviteli pokládati za daň předepsanou dědici, že tu není jednota osob, nýbrž jde o dva právně různé a odlišné předpisy daňové. Také ve příčině § 6 zákona o ochraně nájemníků jest sporná věc vyložena v odvolacím rozsudku po právní stránce správně. Rozhoduje, že se žalovaná stala podle zjištění soudů nižších nájemnicí sporného bytu před účinností zákona o ochraně nájemníků ze dne 28. března 1928 čís. 44 sb. z. a n., před dnem 1. dubna 1928, neboť ho nabyla jako nájemnice po zůstaviteli doručením odevzdací listiny dne 7. prosince 1927, a že sporný byt v době tohoto nabytí nebyl stížen vypověditelností podle § 31 čís. 6 cit. zák.

Čís. 9567

Předpis § 575, první odstavec, c. ř. s. týká se jen sporů z nájemní smlouvy mezi smluvníky, nikoliv případu, domáhá-li se pachtýř nebo nájemník odevzdání předmětu pachtu nebo nájmu na třetí osobě.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1930, Rv I 1982/29.).

Co do předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 9076. Šlo o spor, v němž se domáhal pachtýř na třetí osobě, by byla uznána povinnou uznati, že jí nepřísluší právo držeti a užívati spachtovane pozemky, a odevzdati je žalobci do neobmezeného pachtovního užívání. O d v o l a c í s o u d po té žalobu zamítl. N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h :

První obrana dovolatelova odpůrce, že jde o pachtovní spor a že mělo proto dovolání býti podáno v osmidenní lhůtě § 575 c.ř.s., jest bezpodstatná, neboť v řízení nájemním upraveném v §§ 560-576 c. ř. s. jde o nájemní řízení, pokud se týče o nájemní spor na základě nájemní smlouvy o spor mezi smluvními stranami (§ 560, 561, 567-569, 574), není však toto řízení předepsáno pro případ, kde se pachtýř (nájemník) domáhá odevzdání předmětu nájmu (pachtu) na osobě třetí, tedy buď vůbec ne z důvodu smlouvy nájemní (pachtovní), nýbrž z důvodů jiných (na př. svépomocného zásahu v předmět nájmu nebo pachtu), nebo sice z důvodu smlouvy, ale jiné než nájemní neb pachtovní. O obdobném použití řízení nájemního a pachtovního na případ takového sporu proti osobě třetí nemůže býti řeči, poněvadž jde o řízení zvláštní, výjimečné, jež podle známé vykládací zásady na jiné případy nelze rozšiřovati.

Čís. 9568

Zřídila-li si strana, zbavená částečně svéprávnosti (pro marnotratnictví), ve sporu o rozluku manželství bez součinnosti podpůrce a opatrovnického soudu právního zástupce, jest povinna zaplatiti mu odměnu, aniž by nárok právního zástupce byl omezen na jmění ponechané straně k volnému nakládání podle §§ 246, 247 obč. zák.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1930, Rv II 166/29.).

Žalobce zastupoval právně žalovanou v jejím sporu o rozluky manželství. Proti žalobě, již se domáhal na žalované odměny za toto zastupování, namítla žalovaná najmě, že byla pro marnotratnictví zbavena svéprávnosti a že žalobce, který o tom věděl, převzal její zastupování, nezajistiv se předem souhlasem opatrovníka, pokud se týče opatrovníckého soudu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Důvod y : Žalovaná byla usnesením ze dne 29. listopadu 1909 pro marnotratnictví zbavena částečně svéprávnosti. Podle § 4 čís. 1 řádu o zbavení svéprávnosti (cís. nař. ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.) rovná se osoba, která jest pro marnotratnost částečně zbavena svéprávnosti (§ 1 čís. 1 ř. o zb. svépr.), dospělému nezletilci. Ve sporech o rozluky manželství může dospělý nezletilec sám osobně vystupovati jako strana (rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ze dne 13. července 1905, sb. Gl. U. VIII, čís. 3125, k § 243 obč. zák.). Z toho plyne, že i žalovaná byla plně procesně způsobilá k samostatnému vedení sporu o rozluky manželství a že si mohla zřídit žalobce za zástupce v tomto sporu bez součinnosti opatrovníka (podpůrce) neb opatrovníckého soudu, poněvadž jinak by to znamenalo zkrácení jejích procesních práv proti jejímu procesnímu odpůrci. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované potud, že ji uznal povinnou zaplatiti za žalovaný peníz pod exekucí na jmění, ponechané jí ve smyslu §§ 246, 247 obč. zák. k volnému nakládání. Důvod y : Odvolatelka schvaluje právní názor prvního soudu, že žalovaná byla ve sporu o rozluky manželství úplně procesně způsobilou a že si mohla zřídit žalobce za zástupce v tomto sporu bez součinnosti opatrovníka a opatrovníckého soudu. Tím odpadá pro odvolací soud nutnost přezkoumávati správnost tohoto právního názoru vzhledem k ustanovení § 243 obč. zák. a k § 2 čís. 1 a 4 odst. (1) řádu o zbavení svéprávnosti a § 5 dvor. dekretu ze dne 23. srpna 1819 čís. 1595 sb. z. s., ježto nejde tu o přezkoumání otázky procesní způsobilosti v souzené rozepři, k níž jest přihlížeti z úřadu v každém období sporu (§ 6 první odstavec c. ř. s.). Nesprávné právní posouzení vytýká však proto, že se žalovaná bez součinnosti opatrovníka a opatrovníckého soudu nemohla platně zavázati k placení útrat a výloh vzešlých žalobci ze zastupování. V tom směru jest uvésti toto: Žalovaná, jsouc částečně zbavena svéprávnosti, rovná se dospělému nezletilci (§ 4 (1) řádu o zbav. svépr.), jehož způsobilost k právním jednáním jest omezena. Může tedy nabývati práv pro sebe, avšak závazky může převzít zpravidla jen ze svolením zákonného zástupce, po případě soudu (§ 865 obč. zák.). Pro správu jmění žalované platí tedy předpisy §§ 222-248 obč. zák.. I když žalovaná měla ve sporu o rozluky procesní způsobilost a mohla v tomto rozlukovém sporu v první stolici předsevzít procesní úkony sama neb zmocněncem (§ 26 cřs.) a v řízení v II a III stolici musila býti zastoupena advokátem (§ 27 druhý odstavec cřs.), nelze z toho ještě odvozovati, že se žalovaná, udělivši žalobci procesní plnou moc (§ 31 c. ř. s.), zároveň platně zavázala hraditi žalobci útraty a výlohy zastupování beze všeho omezení, tedy i ze jmění, jehož správa je vyhrazena jejímu zákonnému zástupci a opatrovníckému soudu. K ochraně tohoto jmění při exekuci na základě exekučních titulů, které vznikly

bez spolupůsobení zákonného zástupce, slouží ustanovení § 39 čís. 3 a § 42 čís. 3 ex. ř. Odvolací soud, hledě k předpisům §§ 246, 247 a 865 obč. zák., pokládá závazek žalované k náhradě útrat a výloh zastupování za platný, avšak jen ze jmění, jímž podle §§ 246 a 247 obč. zák. může svobodně nakládati a v důsledku toho se zavazovati. Proto bylo odvolání částečně vyhověno a k napadenému výroku rozsudkovému připojeno omezení exekuce na jmění, které jest žalované ve smyslu §§ 246 a 247 obč. zák. ponecháno k volnému nakládání. Žalobce, jak nepopřeno, o částečném zbavení svéprávnosti žalované věděl a bylo tudíž na něm, by se, dav si plnou moc řádně schváliti, uchránil před případnou újmou.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y :

Jde o důvěru v právní řád. Platí-li zásada, musí platiti i její důsledky, pokud zákon ten který důsledek nevyloučil. Byla-li tedy žalovaná ve sporu o rozluku manželství přes to, že byla pro marnotratnictví částečně zbavena svéprávnosti, oprávněna podle § 5 a 13 dv. dek. z 25. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. pokud se týče § 4 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. sama nastupovati, zejména tedy žalobu z vlastní vůle nepotřebujíc k tomu svolení opatrovníka a opatrovníckého soudu, podati a v řízení jednati, a byla proto také oprávněna podle § 26 c. ř. s. zástupce si zřídit, ba co se týče řízení před druhou a třetí stolicí dokonce si ho podle § 27 cřs. musila zřídit v osobě advokáta, jest zřejmo, že musí zástupce takto z vlastní pravomoci platně zřízeného také odměniti, aniž by směla čeliti tomuto jeho nároku námitkou své částečné nezpůsobilosti k právním činům: vždyť její částečná nezpůsobilost neplatila, nýbrž žalovaná byla v jeho rámci stranou plnoprávnou. Chtíti logický důsledek této plnoprávnosti vylučovati a jejímu platně zřízenému zástupci nárok na uspokojení z jejího majetku omezovati na majetek, s nímž jí podle § 246 a 247 obč. zák. přísluší volné nakládání, jak činí odvolací soud, znamenalo by uváděti právní řád sám se sebou v rozpor, ale právní řád nesmí stranu zklamat, a když zástupce při nedostatku právního předpisu, jenž by řečený důsledek vylučoval, musel míti důvěru, že žalovaná bude také povinna jako plnoprávná osoba ho odměniti, nesmí se této její plnoprávné volnosti jednání hořejšími předpisy pro manželské spory jí zaručené dávatí nyní na jeho úkor omezující výklad. Byl by to výklad tuto zaručenou volnost či dispozice zvracující a již proto je nežádoucí. Majetek § 246 a 247 obč. zák. jest jen případný, neví se, zda vůbec a mnoholy ho žalovaná kdy bude míti, i jest zjevno, že za útěchu tohoto majetku by strana zástupce nezískala, tím by se však její právo samostatně jednati stalo pravidelně illusorním, což zejména platí o řízení opravném, kde strana musí býti zastoupena advokátem, a kde by to tedy bylo v rukou opatrovníka a opatrovníckého soudu, a nikoli tedy v rukou jejich, by se jí dostalo zastoupení k provedení sporu bezpodmínečně nutného, kdežto zákon právě chce, by i osoba částečně svéprávnosti zbavená byla v manželských sporech, jež se týkají právě její nejosobnější věci, plně svéprávnou. Mní-li odvolací soud, že

z toho, že žalovaná měla právo zříditi si zmocněnce, jenž musil ve vyšších stolicích býti advokátem, ještě prý neplyne, že se mohla platně zavázati hraditi mu útraty, je toto mínění nelogické, jsouc samo se sebou v rozporu, neboť při advokátovi se podle zákona (§ 1004 obč. zák., § 10 (3), §§ 16—19 adv. řádu) předpokládá úplatnost, a dáti straně právo zříditi si advokáta, ale bezplatného, znamenalo by prakticky toto právo jí odepřiti. Tomu všemu nevdá předpis shora citovaných míst uvedeného dvorského dekretu a min. nařízení, že soud má k jednání předvolati i zákonného zástupce částečně nesvéprávné strany, neboť jeho spolupůsobnost nemá za účel práva její omezovati, nýbrž naopak jich průchodu napomáhati, zejména to, co by snad strana neplnoprávná při hájení svých práv uplatniti zameškala, dohoniti a doplniti. Měl tedy ovšem prvý soudce, když se o neplnoprávnosti žalované při roku dne 3. listopadu 1926 dověděl, opatrovníka k budoucímu roku volati, avšak opomenutí takové, ježto právě strana je ve sporech manželských plnoprávná, vadu řízení a zejména zmatečnost nezakládá.

Čís. 9569 —

Byl-li prodatel povinen k dodávce zboží jen »v mezích úvěru« kupitele a kupitel v době, kdy dodávku odvolal, již neměl úvěru a žádané povolení úvěru mu bylo odepřeno, nebyl prodatel povinen dodat zboží na úvěr, nýbrž byl oprávněn požadovati zaplacení předem. V tom, že prodatel vyzval kupitele, by dodávku odvolal, nelze spatřovati upuštění od podmínky, dodat zboží jen v mezích úvěru kupitele.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1930, Rv II 249/29.).

Žalující firma domáhala se na žalované firmě, by byla uznána povinnou dodržeti uzávěrku o dodávce dvou cisteren benzínu. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Procesní soud zjistil, že žalovaná byla povinna k dodávce bez hotového placení jen »v mezích úvěru« a že žalobkyně počátkem května 1928 u sdružení rafinerií minerálních olejů úvěru vůbec nepoživala. Je-li zjištěno, že žalovaná byla k dodávce dvou cisteren benzínu povinna jen »v mezích úvěru« a že žalobkyně, když tyto dvě cisterny odvolala, již neměla úvěru u sdružení rafinerií minerálních olejů a že žádané povolení úvěru bylo jí odepřeno, ježto revise jejích knih neprokázala oprávněnost této žádosti, jest plně souhlasiti s názorem procesního soudu, že žalovaná nebyla povinna dodat cisterny benzínu na úvěr, hledíc k ustanovením §§ 1052 a 1066 obč. zák. Žalovaná byla oprávněna požadovati zaplacení předem. Ostatně toto právo (zaplacení předem) příslušelo žalované i podle bodu 6 odst. 2 všeobecných prodejních podmínek uvedených na rubu uzávěrky, jejíž pravost a správnost žalobkyně uznala. Názoru uplatňovanému v odvolání, že žalovaná, vyzvavši žalobkyni dopisem ze dne 3. května 1928 k odvolání s konečnou lhůtou do 15. května 1928 dala tíra mlčky najevo, že žalobkyně má úvěr poskytnutý v čase uzávěrky, nelze přisvědčiti. Žalobkyně v řízení v první stolici ani netvrdila, že žalované bylo známo alespoň již 3. května 1928, že žalobkyně nemá úvěru u sdružení rafinerií. Žalovaná